

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลว

๑. ขอบข่าย

- ๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับไล่แมลงที่มีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบหลักและอยู่ในสภาพของเหลว

๒. บทนิยาม

- ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้
- ๒.๑ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลว หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำสารสกัดพืชสมุนไพรที่มีฤทธิ์ป้องกันหรือไล่แมลง เช่น กานพลู ตะไคร้หอม ยูคาลิปตัส สะเดา ไพล อย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมกัน มาผสมกับน้ำ อาจเติมน้ำมันหอมระเหย พิมเสน การบูร สีหรือกลิ่น ใช้ทาหรือฉีดไล่แมลง

๓. คุณลักษณะที่ต้องการ

- ๓.๑ ลักษณะทั่วไป
- ต้องเป็นของเหลว อาจเป็นเนื้อเดียวกันหรือแยกชั้น ไม่ตกตะกอน ปราศจากสิ่งแปลกปลอม กรณีมีการแต่งสีและกลิ่นอาจขุ่นได้บ้าง
- ๓.๒ สีและกลิ่น
- ต้องมีสีและกลิ่นที่ดีตามธรรมชาติของผลิตภัณฑ์สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลว
- เมื่อตรวจสอบโดยวิธีให้คะแนนตามข้อ ๓.๒ แล้ว ต้องได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละลักษณะจากผู้ตรวจสอบทุกคนไม่น้อยกว่า ๓ คะแนน และไม่มีลักษณะใดได้ ๑ คะแนนจากผู้ตรวจสอบคนใดคนหนึ่ง
- ๓.๓ การใช้งาน
- ๓.๓.๑ กรณีเป็นสมุนไพรไล่แมลงวัน
- ต้องมีอัตราการไล่แมลงวันเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนแมลงวันที่เกาะบนพื้นที่ทดสอบและพื้นที่เปรียบเทียบ
- ๓.๓.๒ กรณีเป็นสมุนไพรไล่แมลงสาบ
- ต้องมีอัตราการไล่แมลงสาบเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนแมลงสาบในพื้นที่ทดสอบและพื้นที่เปรียบเทียบ

๓.๓.๓ กรณีเป็นสมุนไพรไลยุง

ต้องมีอัตราการป้องกันยุงกัดเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๖ ของจำนวนยุงที่จับได้ในพื้นที่ทดสอบและพื้นที่เปรียบเทียบ

๔. สุขลักษณะ

๔.๑ สุขลักษณะในการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลว ให้เป็นไปตามคำแนะนำตามภาคผนวก ก.

๕ การบรรจุ

๕.๑ ให้บรรจุผลิตภัณฑ์สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลวในภาชนะบรรจุที่สะอาด ปิดได้สนิท และสามารถป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งสกปรกภายนอกได้

๕.๒ ปริมาตรสุทธิของผลิตภัณฑ์สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลวในแต่ละภาชนะบรรจุ ต้องไม่น้อยกว่าที่ระบุไว้ที่ฉลาก

๖. เครื่องหมายและฉลาก

๖.๑ ที่ภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลวทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดดังต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลว สมุนไพรไล่แมลงสาบชนิดเหลว

(๒) ส่วนประกอบที่สำคัญ

(๓) กลิ่นน้ำมันหอมระเหย (ถ้ามี)

(๔) ปริมาตรสุทธิ

(๕) เดือน ปีที่ทำ

(๖) ข้อแนะนำในการใช้ การเก็บรักษา และข้อควรระวัง

(๗) ชื่อผู้ทำหรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน
ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๗. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๗.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไล่แมลงชนิดเหลวที่มีส่วนประกอบเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

๗.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้

- ๗.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับทดสอบลักษณะทั่วไป การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๓ หน่วยภาชนะบรรจุ เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๑ ข้อ ๕. และข้อ ๖. จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรโลแมลงชนิดเหลวรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับทดสอบสีและกลิ่น ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๗.๒.๑ แล้ว จำนวน ๓ หน่วยภาชนะบรรจุ เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๒ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรโลแมลงชนิดเหลวรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๒.๓ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับทดสอบการใช้งาน ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๒ หน่วยภาชนะบรรจุ และภาชนะบรรจุเปล่า จำนวน ๒ หน่วยภาชนะบรรจุ เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๓.๓ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรโลแมลงชนิดเหลวรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๗.๓ เกณฑ์ตัดสิน
ตัวอย่างผลิตภัณฑ์สมุนไพรโลแมลงชนิดเหลวต้องเป็นไปตามข้อ ๗.๒.๑ ข้อ ๗.๒.๒ และข้อ ๗.๒.๓ ทุกข้อ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรโลแมลงชนิดเหลวรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๘. การทดสอบ

- ๘.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไป ภาชนะบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ตรวจพินิจ
- ๘.๒ การทดสอบสีและกลิ่น
- ๘.๒.๑ ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สมุนไพรโลแมลงชนิดเหลวอย่างน้อย ๕ คน แต่ละคนจะแยกกันตรวจและให้คะแนนโดยอิสระ
- ๘.๒.๒ ทดตัวอย่างผลิตภัณฑ์สมุนไพรโลแมลงชนิดเหลวลงในชามกระเบื้องสีขาว ตรวจสอบโดยการตรวจพินิจ
- ๘.๒.๓ หลักเกณฑ์การให้คะแนน ให้เป็นไปตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ หลักเกณฑ์การให้คะแนน

(ข้อ ๘.๒.๓)

ลักษณะที่ตรวจสอบ	เกณฑ์ที่กำหนด	ระดับการตัดสิน (คะแนน)			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
สีและกลิ่น	ต้องมีสีและกลิ่นที่ดีตามธรรมชาติของผลิตภัณฑ์สมุนไพรโลแมลงชนิดเหลว	๔	๓	๒	๑

- ๘.๓ การทดสอบการใช้งาน
ให้ใช้วิธีทดสอบตามภาคผนวก ข.

- ๘.๔ การทดสอบปริมาตรสุทธิ
ให้ใช้เครื่องวัดปริมาตรที่เหมาะสม

ภาคผนวก ก.

สุขลักษณะ

(ข้อ ๔.๑)

ก.๑ สถานที่ตั้งและอาคารที่ทำ

ก.๑.๑ สถานที่ตั้งตัวอาคารและที่ใกล้เคียง อยู่ในที่ที่จะไม่ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดการปนเปื้อนได้ง่าย โดย

ก.๑.๑.๑ สถานที่ตั้งตัวอาคารและบริเวณโดยรอบ สะอาด ไม่มีน้ำขังแฉะและสกปรก

ก.๑.๑.๒ อยู่ห่างจากบริเวณหรือสถานที่ที่มีฝุ่น เขม่า คิวีน มากผิดปกติ

ก.๑.๑.๓ ไม่อยู่ใกล้เคียงกับสถานที่น่ารังเกียจ เช่น บริเวณเพาะเลี้ยงสัตว์ แหล่งเก็บหรือกำจัดขยะ

ก.๑.๒ อาคารที่ทำมีขนาดเหมาะสม มีการออกแบบและก่อสร้างในลักษณะที่ง่ายแก่การบำรุงรักษา การทำความสะอาด และสะดวกในการปฏิบัติงาน โดย

ก.๑.๒.๑ พื้น ฝาผนัง และเพดานของอาคารที่ทำ ก่อสร้างด้วยวัสดุที่คงทน เรียบ ทำความสะอาด และซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดเวลา

ก.๑.๒.๒ แยกบริเวณที่ทำออกเป็นสัดส่วน สำหรับวัตถุดิบ วัสดุบรรจุ ผลิตภัณฑ์หรือการบรรจุ และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ไม่อยู่ใกล้ห้องสุขา ไม่มีสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วหรือไม่เกี่ยวข้องกับการทำอยู่ในบริเวณที่ทำ

ก.๑.๒.๓ พื้นที่ปฏิบัติงานไม่แออัด มีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศที่เหมาะสม

ก.๑.๒.๔ ห้องสุขา อ่างล้างมือมีจำนวนเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้สำหรับทำความสะอาด หรือฆ่าเชื้อโรค

ก.๒ เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ในการทำ

ก.๒.๑ ภาชนะหรืออุปกรณ์ในการทำที่สัมผัสกับผลิตภัณฑ์ ทำจากวัสดุที่มีผิวเรียบ ไม่เป็นสนิม ล้างทำความสะอาดได้ง่าย

ก.๒.๒ เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ สะอาด ก่อนและหลังการใช้งานต้องทำความสะอาด เหมาะสมกับการใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน ติดตั้งได้ง่าย มีปริมาณเพียงพอ รวมทั้งสามารถทำความสะอาดได้ง่ายและทั่วถึง

ก.๓ การควบคุมกระบวนการทำ

ก.๓.๑ วัตถุดิบและส่วนผสมในการทำ สะอาด มีคุณภาพดี มีการล้างหรือทำความสะอาดก่อนนำไปใช้ ได้จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ปลอดภัย จัดเก็บในภาชนะสะอาด ป้องกันการปนเปื้อนได้ แยกเก็บเป็นสัดส่วน

ก.๓.๒ การทำ การเก็บรักษา การขนย้าย และการขนส่ง ให้มีการป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมเสียของผลิตภัณฑ์

ก.๓.๓ เครื่องชั่งที่ใช้ต้องตรวจสอบได้เที่ยงตรง

ก.๔ การสุขาภิบาล การบำรุงรักษา และการทำความสะอาด

ก.๔.๑ น้ำที่ใช้ล้างทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และมือของผู้ทำ เป็นน้ำสะอาดและมีปริมาณเพียงพอ

ก.๔.๒ มีวิธีการป้องกันและกำจัดสัตว์นำเชื้อ แมลงและฝุ่นผง ไม่ให้เข้าในบริเวณที่ทำตามความเหมาะสม

ก.๔.๓ มีการกำจัดขยะ สิ่งสกปรก และน้ำทิ้ง อย่างเหมาะสม เพื่อไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนกลับลงสู่ผลิตภัณฑ์

ก.๔.๔ สารเคมีที่ใช้ล้างทำความสะอาด และใช้กำจัดสัตว์นำเชื้อและแมลง ใช้ในปริมาณที่เหมาะสม และเก็บแยกจากบริเวณที่ทำ เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนลงสู่ผลิตภัณฑ์ได้

ก.๕ บุคลากรและสุขลักษณะของผู้ทำ

ผู้ทำทุกคน ต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ รักษาความสะอาดส่วนบุคคลให้ดี เช่น สวมเสื้อผ้าที่สะอาด มีผ้าคลุมผมเพื่อป้องกันไม่ให้เส้นผมหล่นลงในผลิตภัณฑ์ ไม่วิถีบยาว ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนปฏิบัติงาน หลังการใช้ห้องสุขา และเมื่อมือสกปรก

ภาคผนวก ข.
วิธีทดสอบการใช้งาน
(ข้อ ๘.๓)

ก.๑ วิธีทดสอบหาอัตราการไล่แมลงวัน

ให้ใช้วิธีทดสอบตามกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เรื่อง วิธีการทดสอบสารไล่แมลงวัน โดยเตรียมตัวอย่างดังนี้

- ก.๑.๑ ปีเปตต์ตัวอย่างและบนกระดาษกรองวางบนพื้นที่ทดสอบ (แทนจุดเทียน) โดยวางตัวอย่างเพียง ๑ ตำแหน่งที่กึ่งกลางระหว่างด้านหน้าและด้านหลังตู้ในแนวห่างจากขอบตู้ด้านซ้าย ๒๐ เซนติเมตร
- ก.๑.๒ วางภาชนะเปล่าสำหรับเปรียบเทียบบนพื้นที่เปรียบเทียบ โดยวางตัวอย่างเพียง ๑ ตำแหน่งที่กึ่งกลางระหว่างด้านหน้าและด้านหลังตู้ในแนวห่างจากขอบตู้ด้านขวา ๒๐ เซนติเมตร

ก.๒ วิธีทดสอบหาอัตราการไล่แมลงสาบ

ให้ใช้วิธีทดสอบตามกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เรื่อง วิธีการทดสอบสารไล่แมลงสาบ โดยเตรียมตัวอย่างดังนี้

- ก.๒.๑ ปีเปตต์ตัวอย่างและบนกระดาษกรองวางบนพื้นที่ทดสอบ (แทนจุดเทียน) โดยวางตัวอย่างที่กึ่งกลางชิดขอบด้านซ้ายของพื้นที่ทดสอบ
- ก.๒.๒ วางภาชนะเปล่าสำหรับเปรียบเทียบที่กึ่งกลางชิดขอบด้านขวาของพื้นที่เปรียบเทียบ

ก.๓ วิธีทดสอบหาอัตราการป้องกันยุงกัด

ให้ใช้วิธีทดสอบตามกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เรื่อง วิธีการทดสอบประสิทธิภาพทางชีววิเคราะห์ต่อ ยุงกลางคืน โดยเตรียมตัวอย่างดังนี้

- ก.๓.๑ ฉีดพ่นตัวอย่างในห้องทดสอบให้กลิ่นระเหยครอบคลุมพื้นที่ทดสอบเป็นเวลาประมาณ ๑๕ นาที
- ก.๓.๒ วางภาชนะเปล่าสำหรับเปรียบเทียบบนพื้นที่เปรียบเทียบ